

Emma Severinsson & Cecilie Bjerre

Inledning

Under det Nordiska kvinno- och genushistorikermötet i Stockholm i augusti 2015 handlade en paneldebatt om konferensens framtid. Deltagare från de olika nordiska länderna fick svara på frågan: behöver vi den här typen av konferenser? Svaret som gavs var ett enhälligt ja. Rösterna nödvändigheten av en sammanslutning av genus- och kvinnohistoriker var entydiga. På samma sätt resonerar vi kring Øresunds nätverket för könshistorisk forskning som samlar genus/könforskare från båda sidorna av sundet sedan 2010. Nätverket fungerar som en mötesplats och inte minst en möjlighet för yngre forskare att få ett sammanhang inom köns/genushistorisk forskning. Om nätverkets framväxt kan ni läsa i Ulrika Holgerssons och Jens Rydströms text ”Så uppkom Øresunds nätverket för könshistorisk forskning – slump eller tidstypisk historia?”. Till detta temanummer av Gränslös bidrar nätverkets medlemmar med artiklar som uppvisar det breda spektrum som ett köns/genusperspektiv inom historisk forskning medger.

Den kvinnohistoriska forskningen växte som bekant fram under 1970-1980-talen och då handlade det främst om att synliggöra kvinnors liv och gärningar som en kritik av den mansdominerade traditionella historieskrivningen. Ur detta utvecklades sedan den genushistoriska forskningen som innefattar en rad olika perspektiv. Det här numret illustrerar tydligt den bredd som finns inom fältet, både vad gäller material och infallsvinklar. Det är tydliga teman som framträder så som *Kön, politik och medborgarskap*, *Kön och etnicitet* samt *Kön, kropp och sexualitet*.

KÖN, POLITIK OCH MEDBORGARSKAP

Ett klassiskt tema inom kvinno- och genushistorisk forskning är kvinnors rättigheter och medborgarskap. På senare tid har rösträtten och likställighet/jämställdhet på olika

områden lyfts fram och firats i Danmark. Bolette Frydendahl Larsen visar i sin artikel om jubileet för rösträttkamp i Danmark vilken berättelse som väljs ut för att bli den nationella i ett politiskt projekt. Hon synliggör att trots att kvinnohistoria är ett brett ämne var det bara vissa röster som fick höras när rösträtten firades. Frydendahl Larsen ger insikter om vad som bör vägas in när Sverige snart ska fira den kvinnliga rösträtten 2021.

Frydendahl Larsen skriver om formella rättigheter medan Bente Rosenbeck visar hur det också finns informella strukturer som begränsat kvinnors utrymme i det offentliga livet. Rosenbeck lyfter fram hur kvinnors tillgång till den akademiska världen begränsats av patriarkala strukturer och föreställningar kring kvinnors bristande ”vetenskaplighet” både i Danmark och i Sverige. Det är en fråga som, med tanke på hur könsfördelningen av poster inom universiteten ser ut idag, är ständigt aktuell.

Trots att det är 100 år sedan kvinnor fick rösträtt i Danmark, drivs det fortfarande idag en kamp för jämställdhet på flera områden. Detta åskådliggör Astrid Elkjær Sørensen genom en analys av de strategier som sjuksköterskor och pedagoger använde i strejken för lika lön i Danmark 2008. Hon belyser, hur de strejkande använde några markant annorlunda strategier än vad som traditionellt brukats i strejker. Hon visar hur könsstereotypa fördomar användes som humoristiska vapen i kampen för en bättre lön.

KÖN OCH ETNICITET

Under de senaste åren har postkoloniala teorier vunnit insteg i genushistorisk forskning, liksom ett intersektionellt perspektiv. Genom att kombinera genus- och etnicitetsperspektiv synliggörs hur dessa parametrar samverkar till en förtryckande struktur. Susan Lindholm argumenterar för en analys av vit maskulinitet för att få syn på hur olika maktaspekter fungerar gemensamt för att skapa ett ”vi” och ett ”dem”.

Malin Gregersen gör en fallstudie av en svensk missionär vid namn Ingeborg Wikander. På samma sätt som Lindholm problematiserar konstruktioner av ”vi” och ”dem” illustrerar Gregersen hur kvinnlighet och svenskhet förhandlades i mötet med kinesiska kvinnor.

Nina Trige Andersen, i sin tur visar hur genus och etnicitet blir centrala verktyg för att förstå den mobila arbetskraft som en globaliserad värld medför. Trige Andersen tar utgångspunkt i ett fall med filippinska gästarbetare inom den danska hotellbranschen under 1970-talet. Trige Andersen lyfter fram kvinnliga gästarbetare och demonstrerar hur kön blir viktigt för att förstå de olika möjligheter och begränsningar som framträder.

KÖN, KROPP OCH SEXUALITET

En tredje tematik som återfinns i flera av artiklarna är vem som har makt över kroppen och hur detta förhandlas. Monika Edgren, Gabriella Nilsson, Ulrika Andersson och Lena Karlsson ger i sin artikel en ny analytisk ingång till offentliga berättelser kring sexuellt våld. De presenterar ett pågående tvärvetenskapligt forskningsprojekt kring våldtäkt i en svensk kontext.

I Niels Nyegaards analys av föreställningar kring manlig homosexualitet i relation till den stora danska sedlighetskandalen omkring år 1900, blir klassperspektivet centralt. Forskningen har haft fokus på att dåtidens läkarvetenskap menade att manlig homosexualitet var ett uttryck för ett patologiskt tillstånd. Detta nyanserar Nyegaard genom att undersöka dagspressens framställningarna av manlig homosexualitet.

Även Cecilie Bjerre behandlar sexualitet och moral i sin artikel, men i vårdnadstvister i 1920-talets Köpenhamn. Hon belyser hur olika typer av ”könad” skuld påverkade respektive fäder och mödrar i kampen om att få vårdnaden om barnen efter en skilsmässa.

Den objektifierade kvinnokroppen undersöks i Emma Severinssons bidrag om veckopress under 1920-talet. Kvinnoblen exponerades för första gången med den moderiktiga korta kjolen under denna period. Benen gjordes till ett projekt; de skulle omformas för att bli ideala och därmed begärliga. Kvinnors ben blev också till markörer för modernitet och ansågs ge status åt nationen.

I detta temanummer ger vi exempel på aktuell forskning inom det genushistoriska fältet. Artiklarna ger uttryck för den bredd och den relevans som den genushistoriska forskningen uppvisar på båda sidor om sundet.